

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TEHORESERVIN TARPEEN MÄÄRITTÄMISESTÄ JA HANKINNASTA

Tausta

Sähköntuotantoa ja kulutusta varmistavasta tehoreservistä annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (/2021, jäljempänä *tehoreservilaki*) on lain 4 ja 6 §:ään lisätty valtuutussäännökset antaa tarkempia säännöksiä tehoreservin tarpeen määrittämisestä ja hankinnasta valtioneuvoston asetuksella.

Lain 4 §:ssä Energiavirasto määrittäisi jatkossakin tehoreservin tarpeen. Pykälän 4 momentin mukaan Energiavirasto voi tehoreservin hankintapäätöstä tehdessään poiketa tehoreservin määräpäätöksestä kansantaloudellisesti perustellusta, toimitusvarmuuden kustannustehokkaaseen turvaamiseen liittyvästä syystä. Poikkeaminen ei kuitenkaan saisi olla merkittävä. Pykälän 5 momentin mukaan kansantaloudellisesti perustellusta, toimitusvarmuuden kustannustehokkaaseen turvaamiseen liittyvästä syystä voidaan antaa tarkentavia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Energiavirasto on aiemminkin voinut poiketa tehoreservin määräpäätöksestä. Koska tehoreservijärjestelmä ilmoitetaan Euroopan komissiolle valtioneuvoston kautta ja komissio edellyttää poikkeamisperusteiden olevan selkeät jo valtioneuvoston ilmoitettaessa, tulisi perusteista jatkossa säätää valtioneuvoston asetuksella.

Lain 6 §:ssä säädetään tehoreservinä toimivien yksiköiden valintaperusteista. Energiavirasto voisi hankintamenettelyssä hyväksyä tehoreserviin ne yksiköt, jotka ovat tehoreservin hankintaan liittyvien vertailuperusteiden mukaan tehoreservijärjestelmän tavoitteiden kannalta kokonaistaloudellisesti edullisimpia tai ne, jotka ovat hinnaltaan halvimpia. Tarkempia säännöksiä hankintamenettelyssä käytettävistä kokonaistaloudellisesti edullisimpien tarjousten vertailuperusteista voidaan pykälän 2 momentin mukaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Energiavirastolla on aiemmin ollut verrattain laaja harkintavaltuus sen suhteen, millaisia kriteereitä se soveltaa kokonaistaloudellisesti edullisimpien tarjousten vertailuperusteina. Koska tehoreservijärjestelmä ilmoitetaan Euroopan komissiolle valtioneuvoston kautta ja komissio edellyttää myös vertailuperusteiden olevan selkeät jo valtioneuvoston ilmoitettaessa, säädettäisiin vertailuperusteista jatkossa valtioneuvoston asetuksella.

Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Pykälässä säädettäisiin tehoreservilain 4 §:n 4 momentissa tarkoitettua kansantaloudellisesti perustellusta, toimitusvarmuuden kustannustehokkaaseen turvaamiseen liittyvästä syystä. Pykälä vastaisi pitkälti niitä perusteita, joiden soveltuessa Energiavirasto on tähänkin mennessä voinut poiketa tekemästään määräpäätöksestä. Perusteet liittyisivät siihen, että Energiavirasto voisi hankintaa tehdessään vielä arvioida valittavien yksiköiden kustannustehokkuutta suhteessa toimitusvarmuushyötyihin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan Energiavirasto voisi pienentää hankittavan tehoreservin määrää, jos sen hankintakustannukset kohoaisivat suhteettoman suuriksi saavutettaviin toimitusvarmuushyötyihin verrattuna. Pykälän 2 momentin mukaan arvioidessaan toimitusvarmuushyötyä Energiaviraston tulisi ottaa huomioon sähkön sisämarkkinoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 (jäljempänä *sähkömarkkina-asetus*) 11 artiklan mukaisesti laskettu toimittamatta jääneen sähkön arvo, eli ns. toimittamatta jääneen energian määrä VOLL (value of lost load) sekä hankittavan tehoreservin määrän vaikutukset toimittamatta jääneen energian odotusarvoon. Toimittamatta jääneen sähkön arvolla tarkoitetaan sähkömarkkina-asetuksen 2 artiklan 9 kohdan mukaan euroina megawattituntia kohti esitettyä arviota

Energiaosasto

suurimmasta sähkön hinnasta, jonka asiakkaat ovat valmiit maksamaan käyttökatkon estämiseksi. Energiaviraston tulisi verrata toimittamatta jääneen sähkön arvoa, jonka virasto on laskenut luotettavuusstandardiehdotuksen yhteydessä, tarjolla olevien yksiköiden hintaan ja toisaalta niillä saavutettavaan toimitusvarmuushyötyyn pienemmän toimittamatta jäävän energian odotusarvon muodossa. Mikäli tehoreservin määrän hankintakustannukset kohoaisivat suhteettoman suuriksi toimittamatta jääneen sähkön arvoon ja toimitusvarmuushyötyihin verrattuna, Energiavirasto voisi pienentää hankittavan tehoreservin määrää.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan Energiavirasto voisi suurentaa hankittavan tehoreservin määrää, jos ensimmäisen hankinnan ulkopuolelle jäävän yksikön koko johtaisi hankittavan tehoreservin määrän ylittymiseen, mutta ilman kyseistä yksikköä hankittavan tehoreservin määrä jäisi alle tavoitemäärän. Tehoreserviin tarjottujen yksiköiden koko vaihtelee, eikä hankittavaa tehoreservin määrää välttämättä ole mahdollista mitoittaa täsmälleen tehoreservin määräpäätöstä vastaavaksi. Vähäinen tehoreservin määräpäätöksen ylitys saattaa myös olla kustannustehokkaampi vaihtoehto kuin määräpäätöstä tarkemmin vastaava tarjousten yhdistelmä. Energiavirastolla tulisi näissä tilanteissa olla mahdollisuus hankkia tehoreserviä määräpäätöksessä asetettua kapasiteettimäärää enemmän.

2 §. Pykälässä säädettäisiin tehoreservilain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista kokonaistaloudellisesti edullisimpien tarjousten vertailuperusteista ja niiden suhteellisesta painotuksesta. Lain mukaan kokonaistaloudellisesti edullisimpien tarjousten vertailuperusteina käytetään hintaa, teknisiä ansioita, toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia tai muita vastaavia perusteita.

Pykälän 1 momentin mukaan vertailuperusteiden suhteellinen painotus olisi kokonaiskustannukset, sisältäen kiinteät ja muuttuvat kustannukset 85 %, yksikön käyttöönottonopeus 5 %, vaaditun tehonmuutoksen yhtäjaksoinen ylläpitoaika 5 % ja sähkömarkkina-asetuksen 22 artiklan 4 kohdan mukaisesti lasketut ominaishiilidioksidipäästöt 5 %. Yksikön käyttöönottonopeudella tarkoitetaan aikaa, missä tarjottu yksikkö pystyy toteuttamaan vaaditun tehonmuutoksen.

Pykälän 2 momentin mukaan käyttäessään hankintamenettelyssä 1 momentissa tarkoitettuja vertailuperusteita Energiaviraston tulee pisteyttää saamansa tarjoukset kunkin alakohdan osalta.

Ehdotuksen vaikutukset

Asetuksella täsmennetään hankittavan tehoreservin määrän määrittelyä ja tarjouspyynnöissä arvioitavien ominaisuuksien painotuksia. Näillä säännöksillä ei ole itsenäisiä vaikutuksia.